

Tanítási tervezet¹

1. Alapadatok

Az óra időpontja: 2024. 04. 12. 12:30-13:15

Iskola, osztály: ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium és Kollégium, 10.C

Iskola neve és címe: ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium és Kollégium, 1053 Budapest, Papnövelde utca 4-6.

Tanít: Posztobányi Anna

Témakör megnevezése: Európa földrajza

Tanítási egység (téma) címe: A délszláv államok földrajza

Az óra (jellemző) típusa: Új ismereteket szerző és feldolgozó óra

2. Tantervi követelmények

2.1. A tanítási óra oktatási céljai:

- Jugoszlávia tagországainak viszonyrendszerének és felbomlása történetének ismertetése
- A délszláv államok lehetőségeinek és nehézségeinek megismerése

2.2. A tanítási óra képzési, fejlesztési céljai:

- Szövegértési képességek fejlesztése
- Térképelemzési képességek fejlesztése
- Ábraelemzési képességek fejlesztése

2.3. A tanítási óra nevelési céljai:

- Környezetvédelemre való nevelés
- A délszláv államok kultúrájára való nyitottság kialakítása

2.4. Oktatási követelmények:

a. Fogalmak:

- új: Bosznia-Hercegovina, Észak-Macedónia, Horvátország, Koszovó, Montenegró, Szerbia, Szlovénia, bosnyák, hőmérsékleti inverzió
- megerősítendő: ortodox, katolikus, szunnita, etnikai konfliktus, szmog, EU, tagjelölt ország, potenciális tagjelölt ország, természetes szaporodás, kivándorlás, migráció, korfa, piacgazdaság, privatizáció, szocializmus

b. Folyamatok:

- új: egy adott terület nemzetiségi összetételének változása, szövetségi köztársaság felbomlása
- megerősítendő: szmog képződés, egy ország gazdasági fejlődésének folyamata, áttérés a szocialista gazdaságról a piacgazdaságra

c. Összefüggések:

- új: természetes szaporodás – etnikai összetétel változása
- megerősítendő: társadalmi törésvonalak – etnikai konfliktusok, domborzat – szmog,

¹ Elkészítéséhez különös gondossággal tanulmányozza át a módszertani tankönyv alábbi részeit: A tanulási folyamat (http://geogo.elte.hu/images/6_Tanulasi_folyamat_OK.pdf), Szervezeti és munkaformák (http://geogo.elte.hu/images/7_Szervezeti_munkaformak_OK.pdf)

természeti adottságok - turizmus

- d. Megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek: -
- e. Fejlesztendő készségek, kompetenciák (mit, mivel?):
 - Szociális és állampolgári kompetenciák fejlesztése csoportmunka által
 - Kommunikációs kompetencia fejlesztése csoportmunka, szövegértelmezés, és az elvégzett feladat bemutatása által
 - Természettudományos és matematikai kompetenciák fejlesztése ábraelemzés és térképelemzés által
- f. Főbb tanulói tevékenységek:
 - Ábraelemzés, szövegértés, térképolvasás, lényegkiemelés, jegyzetelés

3. Szemléltető és munkaeszközök

Quizizz prezentáció

(https://quizizz.com/admin/presentation/660cedec881390549cf0c23b?source=lesson_share)

Feladatlapok (1. melléklet), feladatlapokhoz tartozó térképek, linkek szövegek (2. melléklet), szuvenírek (3. melléklet)

4. Felhasznált irodalom

OFI, újgenerációs tankönyv: Földrajz – 10., 2018

5. Mellékletek jegyzéke

- 1. melléklet: feladatlapok
- 2. melléklet: A QR-kódokhoz tartozó dokumentumok
- 3. melléklet: bemutatni kívánt szuvenírek

Az óra részletes felépítése²

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Didaktikai módszer	Munkaforma	Eszköz
0 - 2. perc	Jelentés, adminisztráció	-	-	-	-
2 - 10. perc	<p>„Cetlis játék”</p> <p>A játék a csoportbeosztást, illetve a bevezetést szolgálja. Minden diák húz egy cetlit, amin egy jugoszláv háborúval kapcsolatos fogalom, név, vagy évszám van.</p> <p>A tanár magyarázata egyféle lyukas szöveggént működik, amikor szünetet tart azok a diákok, akik szerint az ő cetlijükön szereplő szó illik az éppen félbehagyott mondatba jelentkeznek. Ha a megoldás jó az összes diák, aki ugyanazt a fogalmat húzta, mint a megfejtő felteszi a kezét, és körülnéznek, mert akiknél ugyanaz a fogalom név vagy évszám található, azok egy csapatot alkotnak a későbbiekben</p> <p>Fogalmak, évszámok és személyek: szarajevói téli olimpia; Josip Broz Tito; tíznapos háború, 1991-1995, koszovói albán-szerb konfliktus; NATO-hadműveletek; 32 éve</p>	ráhangelődés, bevezetés	munkáltatás	egyéni munka	kis kártyák a játékhoz
10 - 17. perc	<p>Feladatlapok kitöltése</p> <p>A diákok csoportokban megoldják a feladatlapokat. Minden csoport egy országot kap, amelyhez kapcsolódó feladatlapot közösen, a munkát felosztva meg kell oldaniuk.</p>	új ismeret elsajátítása és rögzítése	munkáltatás	csoportmunka	toll, feladatlapok (1. melléklet)
17. - 45. perc	<p>Feladatlapok megbeszélése Quizizz lecke segítségével.</p> <p>Amikor az adott országhoz érünk minden csoport összefoglalja, hogy a feladatlap alapján mit tudott meg az adott országról.</p>	új ismeret elsajátítása és rögzítése + ellenőrzés	munkáltatás, megbeszélés	frontális megbeszélés	számítógép, projektor, internet, Quizizz prezentáció: https://quizizz.co

² A részletes felépítés azt jelenti, abban olyan részletességgel kell szerepelni a dolgoknak, hogy bárki követni tudja az órát. Az óra menete oszlopban le kell írni pontosan a történéseket, a főbb tanári kérdéseket vagy tanulói feladatokat, illetve meg kell jelennie kulcsszavakban a földrajzi tartalomnak is. Minden történéshez tartozik mozzanat, módszer és munkaforma, legtöbbször eszköz is. Az eszközöket is konkrétan kell megnevezni.

	<p>Segítő szempontok a bemutatáshoz:</p> <ul style="list-style-type: none">- Milyen természeti adottságok nyújtotta lehetőségei vannak az adott országnak?- Hogy teljesít gazdaságilag az adott ország?- Milyen nehézségekkel kell szembenéznie az adott országnak illetve milyen eredményeket ért el? <p>A tanulóknak egymás bemutatói során az lesz a feladatuk, hogy jegyzeteljenek, és felállítsák a térség országainak fejlettségi sorrendjét csökkenő sorrendben.</p> <p>Nem csak a tanulók fogják bemutatni, hogy milyen eredményre jutottak, bizonyos országoknál egy-egy érdekesség kiemelésre kerül a feladatellenőrzés megtörésének, illetve a rögzítés folyamatának támogatása érdekében.</p> <p>Érdekességek:</p> <ul style="list-style-type: none">- Szlovénia, Szerbia, Koszovó: Jugoszláviához, és egymáshoz való viszonyuk érzékeltetése szuvenírek által (3. melléklet)- Bosznia-Hercegovina: Az országban máig élő vallási és etnikai feszültség érzékeltetése a mostari Bruce Lee szobor alapján- Montenegró: Montenegró infrastrukturális viszonyainak érzékeltetése a podgoricai reptér és vasútállomásának kontrasztja példáján				<p>m/admin/presentation/660cedec881390549cf0c23b?source=lesson_share</p>
--	--	--	--	--	--

1. melléklet: feladatlapok

Bosznia-Hercegovina

- 1.) Az atlasz, illetve a múlt órán megbeszéltek alapján állapítsátok meg mire támaszkodhat az ország gazdasága!

- 2.) Olvassátok be a QR-kódot, és állapítsátok meg az 1. ábra és a 2. pontban szereplő honlap segítségével, hogy az ország milyen helyzetben van a térség többi országához képest, illetve a világ többi országához képest!
Milyen összefüggés van a gazdasági fejlettség és az egyes országok fejlődési útjai között?

- 3.) Olvassátok be a QR-kódot, és a 3. és 4. ábra segítségével oldjátok meg a feladatot!
 - a.) Milyen nemzetiségek találhatók meg Bosznia-Hercegovina területén?

 - b.) A két térkép összehasonlításával állapítsátok meg, hogy az adott nemzetiségek esetén a többségi társadalom milyen vallást, illetve felekezetet követ!

 - c.) Okozhat-e problémákat az országban Bosznia-Hercegovina nemzetiségi összetétele?
Válaszotokat indokoljátok, ha tudtok hozzatok valós, vagy feltételezett példákat, hogy milyen problémák, vagy előnyök forrása lehet az ország nemzetiségi összetétele!

Észak-Macedónia

- 1.) Az atlasz, illetve a múlt órán megbeszéltek alapján állapítsátok meg mire támaszkodhat az ország gazdasága!

- 2.) Olvassátok be a QR-kódot, és állapítsátok meg az 1. ábra és a 2. pontban szereplő honlap segítségével, hogy az ország milyen helyzetben van a térség többi országához képest, illetve a világ többi országához képest!
Milyen összefüggés van a gazdasági fejlettség és az egyes országok fejlődési útjai között?

- 3.) Olvassátok be a QR-kódot és válaszoljátok meg a kérdéseket a 3.pontban található cikk segítségével!
 - a.) Milyen környezeti probléma áll a cikk fókuszában?

 - b.) Mi okozza Szkopjében a jelenséget, amiről a cikk szól?

 - c.) Milyen megoldási lehetőségek lennének a problémára?

 - d.) Miért gondolhatja úgy Borjan Jovanovszki, hogy az uniós csatlakozási tárgyalások majd előre mozdítják a probléma megoldását?

Horvátország

- 1.) Az atlasz, illetve a múlt órán megbeszéltek alapján állapítsátok meg mire támaszkodhat az ország gazdasága!

- 2.) Olvassátok be a QR-kódot, és állapítsátok meg az 1. ábra és a 2. pontban szereplő honlap segítségével, hogy az ország milyen helyzetben van a térség többi országához képest, illetve a világ többi országához képest!
Milyen összefüggés van a gazdasági fejlettség és az egyes országok fejlődési útjai között?

- 3.) Olvassátok be a QR-kódot, és válaszoljátok meg a kérdéseket a 3. és 4. pontban található térképek segítségével!
 - a.) Milyen mértékben járulnak hozzá az EU össz GDP-jéhez Horvátország területei?

 - b.) Milyen területi különbségek fedezhetők fel gazdasági teljesítmény tekintetében Horvátországon belül?

 - c.) Mely ágazat az, amely jelentős szerepet játszik az ország tengerparti részeinek gazdasági életében?
Milyen veszélyekkel járhat az, ha az ország gazdasága túl nagy mértékben támaszkodik erre az ágazatra?

Koszovó

- 1.) Az atlasz, illetve a múlt órán megbeszéltek alapján állapítsátok meg mire támaszkodhat az ország gazdasága!

- 2.) Olvassátok be a QR-kódot, és állapítsátok meg az 1. ábra és a 2. pontban szereplő honlap segítségével, hogy az ország milyen helyzetben van a térség többi országához képest, illetve a világ többi országához képest!
Milyen összefüggés van a gazdasági fejlettség és az egyes országok fejlődési útjai között?

- 3.) Olvassátok be a QR-kódot, és a 3. ábra és 4. pontban található szöveg segítségével oldjátok meg a feladatot!
 - a.) Jellemezzétek a térkép segítségével hogyan változtak az időben Koszovó termékenységi viszonyai!

 - b.) Állapítsd meg milyen alakú korfát ír le a 4. pontban található szöveg!
Próbáljátok magyarázatot találni arra, hogy mi lehet az a.) feladatban tapasztalt változás oka!

 - c.) Okozhat-e problémákat Koszovóban a fentebb vázolt demográfiai változás? Válaszotokat indokoljátok, ha tudtok hozzatok valós, vagy feltételezett példákat, hogy milyen problémák, vagy előnyök forrása lehet az országban tapasztalt változás!

Montenegró

- 1.) Az atlasz, illetve a múlt órán megbeszéltek alapján állapítsátok meg mire támaszkodhat az ország gazdasága!

- 2.) Olvassátok be a QR-kódot, és állapítsátok meg az 1. ábra és a 2. pontban szereplő honlap segítségével, hogy az ország milyen helyzetben van a térség többi országához képest, illetve a világ többi országához képest!
Milyen összefüggés van a gazdasági fejlettség és az egyes országok fejlődési útjai között?

- 3.) Olvassátok be a QR-kódot és válaszoljatok az alábbi kérdésekre a 3. pontban található térkép és 4. pontban található honlap segítségével!
 - a.) Mely természetföldrajzi és társadalomföldrajzi adottságai tehetik alkalmassá az országot arra, hogy frekventált turista célpont legyen?
Milyen céllal utazhatnak ide a turisták?

 - b.) Jellemezzétek Montenegró közlekedési infrastruktúrájának jellemzőit a 3. pontban található térkép és 4. pontban található honlap alapján! (A honlapon a from rubrikába írjátok be a város nevét, amely repterének desztinációit látni szeretnétek. Érdeemes lehet a montenegroi mellett a térség többi repterét is megnézni, hogy legyen viszonyítási alapotok.)

 - c.) Mi lehet az országban legjellemzőbb közlekedési forma?
Milyen előnyökkel és/vagy hátrányokkal járhat ezen közlekedési mód a többi lehetőséghez viszonyítva?

Szerbia

- 1.) Az atlasz, illetve a múlt órán megbeszéltek alapján állapítsátok meg mire támaszkodhat az ország gazdasága!

- 2.) Olvassátok be a QR-kódot, és állapítsátok meg az 1. ábra és a 2. pontban szereplő honlap segítségével, hogy az ország milyen helyzetben van a térség többi országához képest, illetve a világ többi országához képest!
Milyen összefüggés van a gazdasági fejlettség és az egyes országok fejlődési útjai között?

- 3.) Olvassátok be a QR-kódot, és a 3. pontban való cikk, illetve a 4. pontban lévő infografika (a linken található dokumentum 2. oldalán szereplő szöveget nem szükséges elolvasni) segítségével válaszoljatok a kérdésekre!
 - a.) Hasonlítsátok össze Szerbia és Magyarország elvándorlási adatait! Népeségarányosan melyik országból nagyobb az elvándorlás?
Szükséges adatok: Kivándorlás Magyarországról (2022): 26500 fő. A többi szükséges adatot keressétek meg!

 - b.) Hogyan változott a Szerbiából való kivándorlás mértéke 2011 és 2019 között? Mi a kivándorlás fő célja?

 - c.) Milyen problémá(ka)t okoz az országban az elvándorlás? Milyen megoldás(ok) kínálkoznak ezekre a problémákra? Milyen nehézségeket kell leküzdeni ezen megoldás(ok) közben?

Szlovénia

- 1.) Az atlasz, illetve a múlt órán megbeszéltek alapján állapítsátok meg mire támaszkodhat az ország gazdasága!

- 2.) Olvassátok be a QR-kódot, és állapítsátok meg az 1. ábra és a 2. pontban szereplő honlap segítségével, hogy az ország milyen helyzetben van a térség többi országához képest, illetve a világ többi országához képest!
Milyen összefüggés van a gazdasági fejlettség és az egyes országok fejlődési útjai között?

- 3.) Olvassátok be a QR-kódot, és válaszoljatok a kérdésekre a 3. pontban található cikk és a 4. pontban szereplő szöveg segítségével!
 - a.) Melyik évben volt Ljubljana Európa zöld fővárosa?

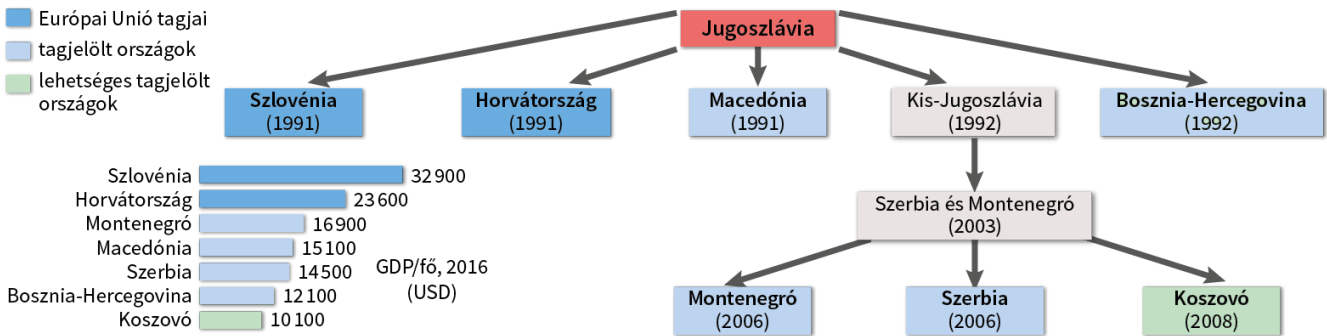
 - b.) Milyen érvek szóltak amellett, hogy Ljubljana kapja a fenti címet?

 - c.) Kiknek a szempontjait helyezi előtérbe a 4.pontban szereplő szöveg?
Milyen kihívásokat említ Szlovénia piaci helyzetével kapcsolatban?

2. melléklet: A dokumentumok, amikhez a QR-kódok visznek

Bosznia-Hercegovina:

1. ábra

2. pont:

<https://www.worldometers.info/gdp/gdp-per-capita/>

3. ábra:

A régi Jugoszlávia nemzetiségei 1981-ben. A térképen a mai országhatárok és fővárosok is fel vannak tüntetve

Forrás: OFI

4. ábra:

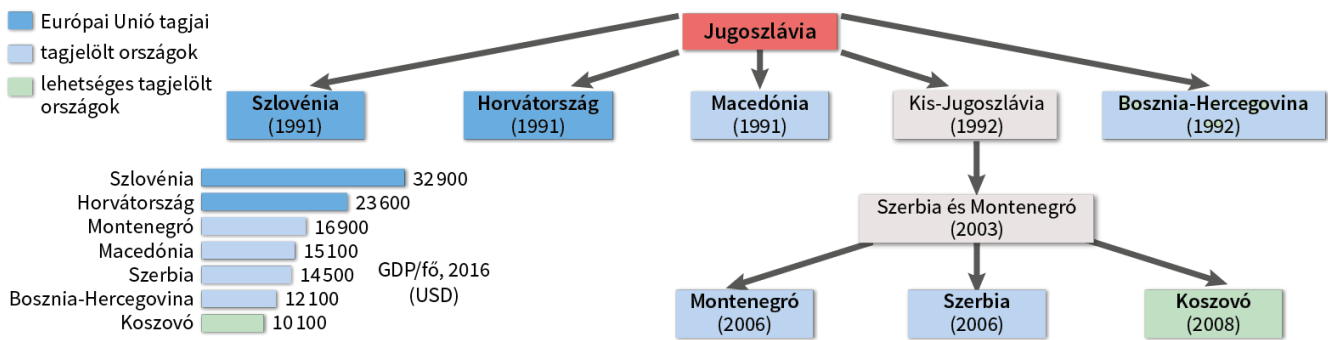

Vallások Délkelet-Európában

Forrás: OFI

Észak-Macedónia:

1. ábra

2. pont:

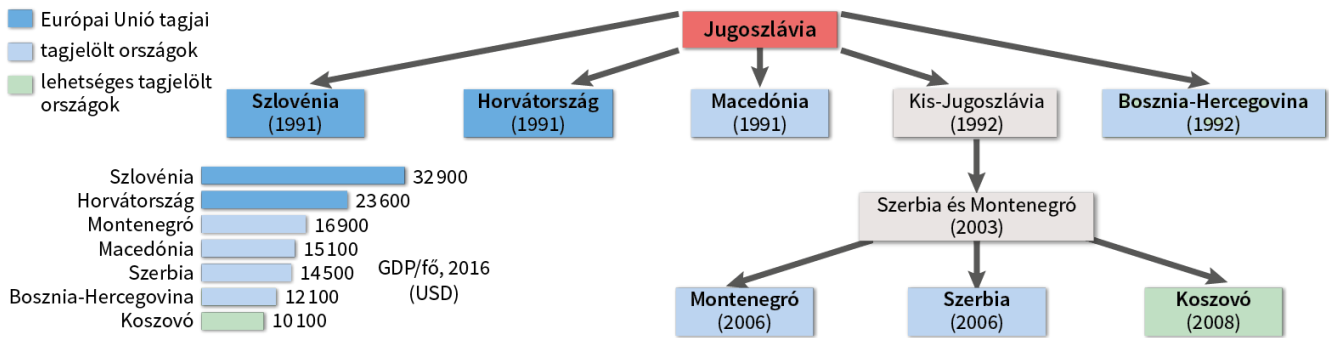
<https://www.worldometers.info/gdp/gdp-per-capita/>

3. pont

<https://hu.euronews.com/2023/01/27/szkopje-a-vilag-egyik-legszennyezettebb-levegoju-varosa>

Horvátország:

1. ábra

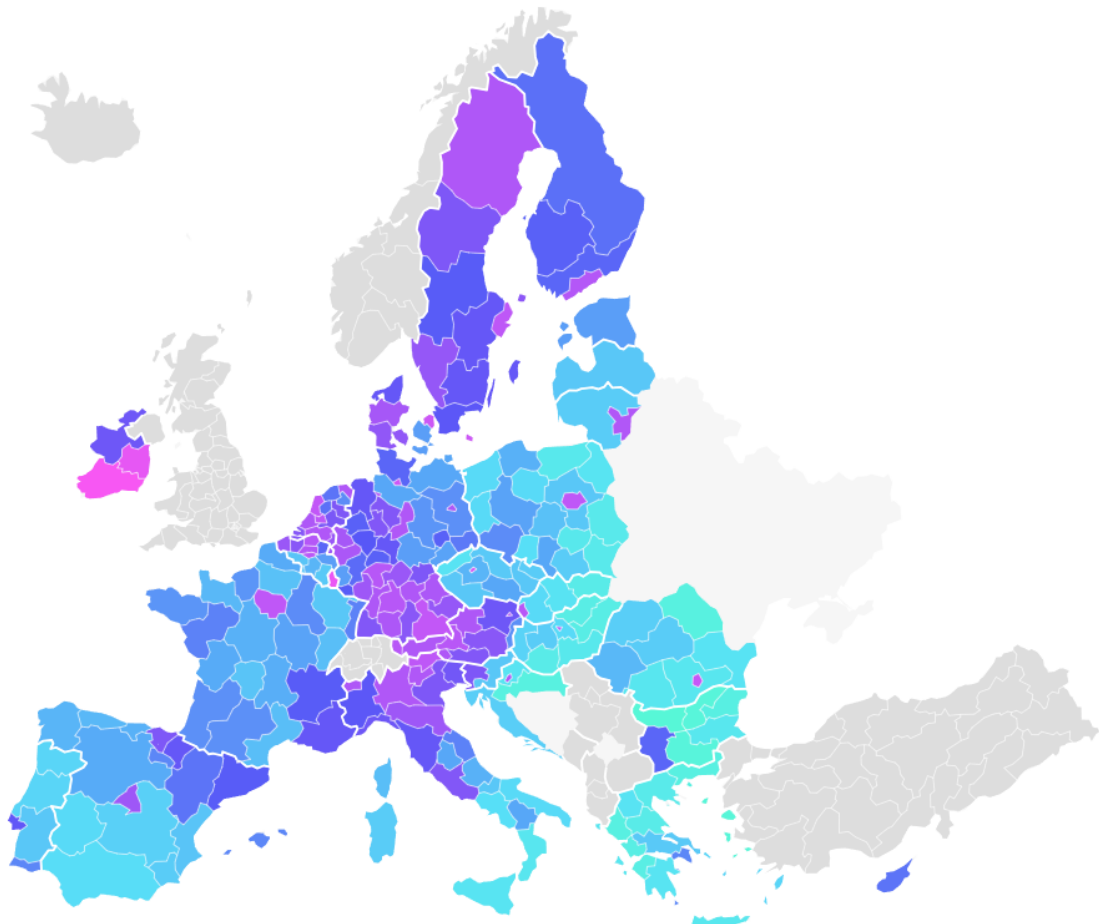
2. pont:

<https://www.worldometers.info/gdp/gdp-per-capita/>

3. pont

GDP per capita in EU regions in 2022

Expressed in terms of purchasing power standards with the EU average = 100.

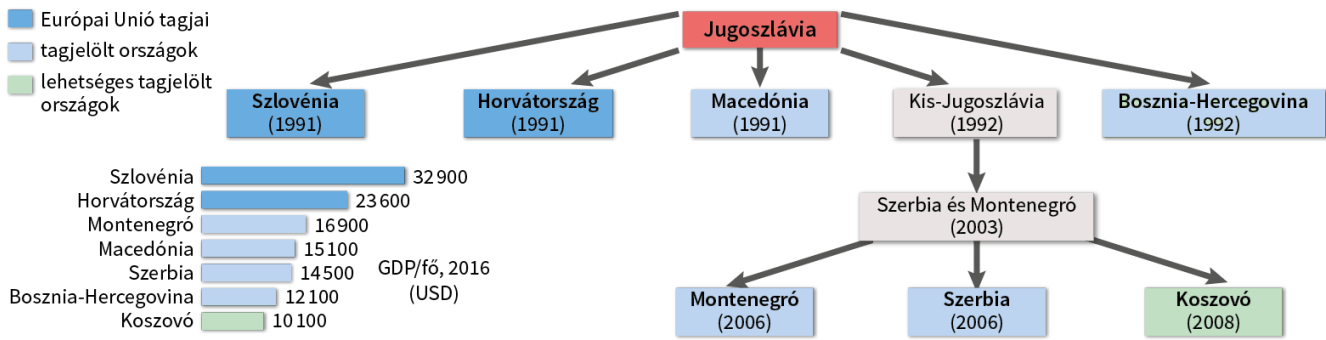
NUTS2 level

4. pont

[https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/d/df/Classification of NUTS level 3 regions based on their GDP per inhabitant in PPS%2C_2017_NA20.png](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/d/df/Classification_of_NUTS_level_3_regions_based_on_their_GDP_per_inhabitant_in_PPS%2C_2017_NA20.png)

Koszovó:

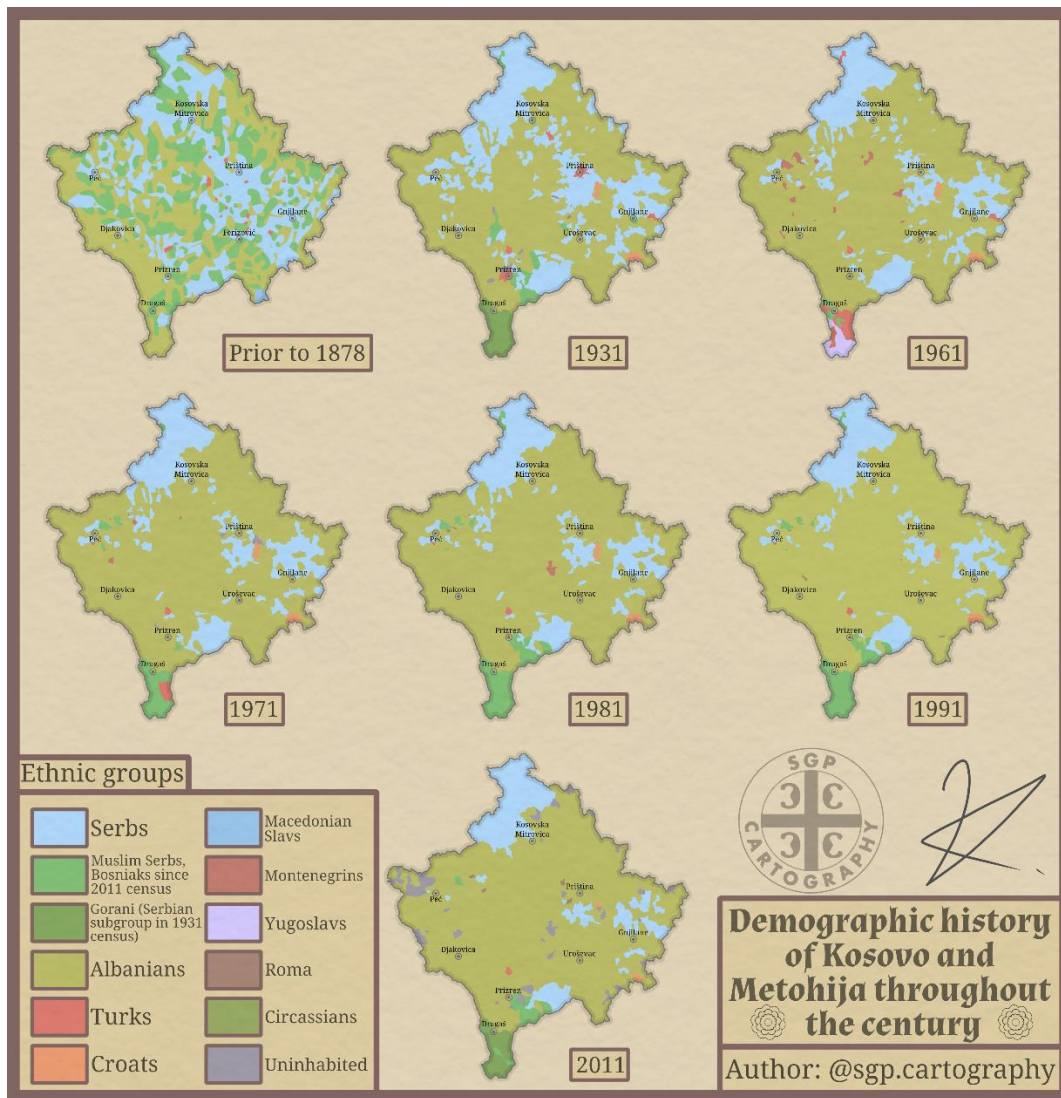
1. ábra

2. pont:

<https://www.worldometers.info/gdp/gdp-per-capita/>

3. pont

4. pont

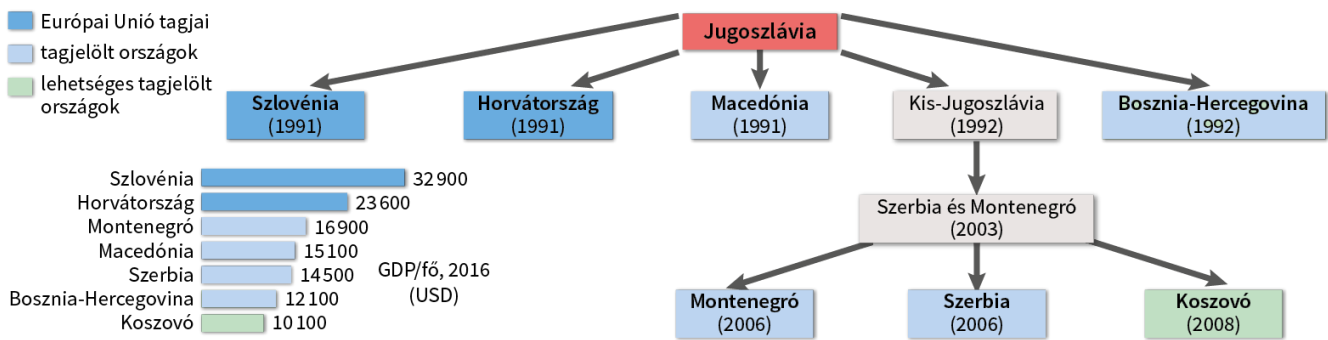
Koszovó teljes termékenységi arányszáma (TFR), vagyis az egy nőre eső várt gyermekszám az 1961-es 6,5-ös értékről 3.5-re csökkent 1991-ben, és az 1991-1996 közötti időszakra várt értéke az FSO 1991-2021-es népesedési modellje szerint 3.15-3.25-ös érték volt.

Ez körülbelül kétszerese a Közép-Szerbiára és Vojvodinára becsült 1.63-1.77-es értéknek, mely a jelenlegi nyugat-európai értékekkel egyezik meg. Koszovóban a várható élettartam szintén jelentősen megváltozott az 1960-as évek óta, és a becslések szerint csak egy kicsit alacsonyabb, mint a várható élettartam Közép-Szerbiában és Vojvodinában. A demográfiai tanulmányok Koszovót korfával fiatal társadalmat mutat, amit magas, de csökkenő termékenységi adatokat jellemeztek az elmúlt két évtizedben.

(Federal Statistical Office and University of Belgrade 1996)

Montenegró:

1. ábra

2. pont:

<https://www.worldometers.info/gdp/gdp-per-capita/>

3. pont

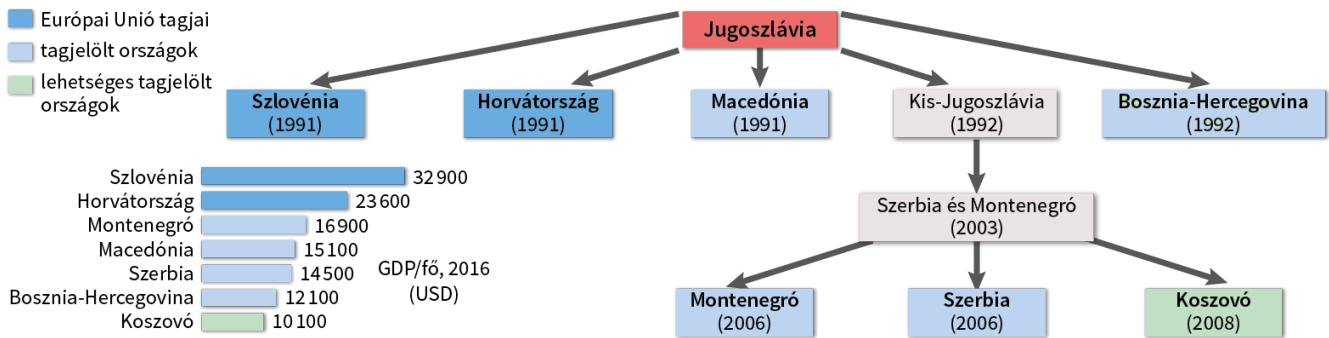
Montenegró vasúthálózata

4. pont

<https://www.flightconnections.com/flights-from-budapest-bud>

Szerbia

1. ábra

2. pont:

<https://www.worldometers.info/gdp/gdp-per-capita/>

3. pont:

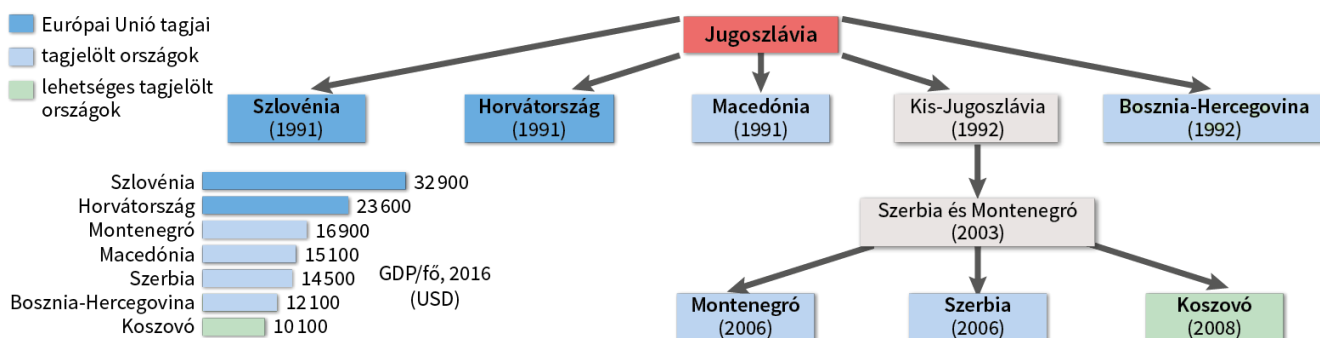
<https://hu.euronews.com/2024/01/24/szerbianak-kulfoldi-munkaerore-van-szuksege-az-elvandorlas-miatt>

4. pont:

https://www.oecd.org/south-east-europe/programme/Economies-2-Pagers_SRB_INTERACTIVE.pdf

Szlovénia:

1. ábra

2. pont:

<https://www.worldometers.info/gdp/gdp-per-capita/>

3. pont:

<https://szloveniainfo.hu/zold-fovaros-ljubljana/>

4. pont:

Szlovénia piaci kihívásai:

30 évvel a piacgazdaságra való átállás után Szlovénia még nem sikerült létfontosságú gazdasági reformokat eszközölnie, és csökkentenie az állam szerepét a gazdaságban, bár a jelenlegi kormányzás előrelépéseket tett a banki szektor privatizálásában. Sok szlovén továbbra is ellenáll a privatizációnak, és az állami tulajdonok külföldi kézbe kerülésének, annak ellenére, hogy a lakosság általánosságban tisztába van a külföldi működőtőke fontosságával, annak gazdasági növekedésre, munkahely teremtésre és az innovációs szektorra való pozitív hatásával. Szlovéniában a potenciális befektetők továbbra is nehézségekkel néznek szembe, beleértve a transzparencia hiányát a gazdasági és kereskedelmi döntéshozatalban, az időigényes bürokratikus procedúrákat, átláthatatlan közbeszerzési rendszert, magas adókat és szabályozási terheket.

Official Website of the International Trade Administration

Eredeti szöveg:

<https://www.trade.gov/country-commercial-guides/slovenia-market-challenges>

5. melléklet: szuvenírek

